

УЧЕБНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ КАТО СРЕДСТВО ЗА ФОРМИРАНЕ НА УМЕНИЯ ЗА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЛИЧНОСТИ ОТ ИСТОРИЯТА

Антоанета Палангурска

EDUCATION AND RESEARCH AS MEANS OF FORMING SKILLS IN THE CHARACTERIZATION OF GREAT HISTORICAL PERSONALITIES

Antoaneta Palangurska

В българското училище учебната дисциплина „История и цивилизация“ има важна мисия. Знанията по история са част от общата култура на всяко общество. Чрез тях се образова и възпитава младото поколение, формират се качества на личността, умения и компетентности. Усвояването на исторически знания е непрекъснат, постоянен и надграждащ процес на обучение, който предоставя значителна възможност за овладяване на техники и инструменти за решаване на интелектуални и практически задачи. Колкото по-често учениците се поставят в ситуации да се справят с нови знания и по-специфична информация чрез дейности, толкова по-широко се реализира идеята за развиващо обучение – основна насока в съвременните образователни изисквания.

Настоящата разработка предлага практически опит за развиване на умения за оценка на идеи и действия на личност от българската история, която учениците изучават в 6. клас, чиито хронологични рамки обхващат периода от XVII – началото на XXI век. Изборът се свързва с Димитър Пешев, защото това е личност, която позволява на учениците да изследват как минали стойности влияят върху действията и постъпките на хората и да осмислят начините, по които някои от тях оказват влияние върху настоящето.

Целите, които учителят си поставя при работата по тази тема, са следните:

1. Разширяване на знанията на учениците за живота, идеите и действията на историческа личност.

2. Формиране на умения за:

– извличане и систематизиране на информация от различни по вид исторически източници;

– характеристика и оценка на политическа личност;

– конструиране на писмен текст въз основа на данни от различни по тип източници и опорни знания.

3. Формиране на умения за синтезиране на аргументирани заключения въз основа на данни от различни исторически източници по зададени показатели.

Темата е ориентирана към систематизиране на знанията, които учениците имат от часовете по история и цивилизация за България в годините на Втората световна война (1939–1944) и получената информация от извънучилищни източници по пътя на учебно-изследователската дейност. Чрез прилагане на изследователска дейност учениците се самообучават чрез планирани с помощта на учителя дейности. За учениците това е отворена форма на учене в свободното от учебни занятия време. Режимът на работа е свободен. Учениците работят самостоятелно по темата, а учителят е в ролята на консултант, който съветва и подкрепя дейността им, тъй като те трябва за определено време да извършат събирането на информация и проучването на материали, а това е свързано с организация и планиране на цялостната им учебна дейност.

Подготовката по темата предполага предварително подготвен от учителя алгоритъм за изследването и поставяне на задача към учениците.

Учебно-изследователската дейност на учениците се конкретизира чрез следната **ЗАДАЧА**:

❖ *Изговете историческа книжка от четири страници с текст и илюстрации за политика Димитър Пешев*

❖ *В процеса на работа използвайте предложения алгоритъм.*

Алгоритъм за характеристика на историческа личност

Първа стъпка

1. Титулна страница – да включва следната информация (може да е напечатана на компютър):

– **Заглавие** – „Историческа книжка за политика Димитър Пешев“

– **Изготвил** – име и фамилия на ученика, клас, училище, град

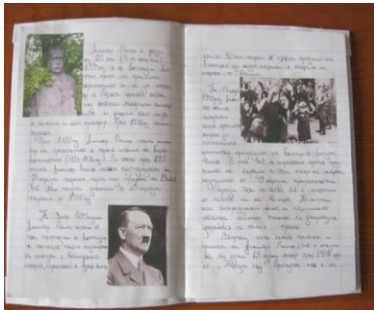
2. Представяне на личността

– **Условия за оформяне на личността:** семейство, образование

– * В какви исторически условия живее?

– **Идейни влияния:** контакти с дейци и политици

– * Партии, в които участва или създава.

Втора стъпка

3. Характеристика на личността

– **Качества на личността:** способност за вземане на решение;

* Какви черти на характера проявява в политическата си дейност?

* Какви трудности преодолява?

* Какви средства използва за разрешаване на проблемите?

Трета стъпка

4. Оценяване на личността

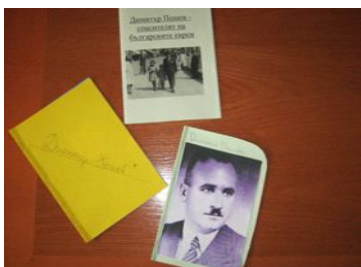
* Какви са резултатите от дейността на личността във времето, когато действа активно? Каква е оценката на съвременниците?

* Каква е съвременната оценка за личността?

На учениците се поставя срок за изпълнението на задачата и се уточняват критериите за оценяване.

Оценката на учениците се основава на предварително разработени критерии, с които учителят ги запознава още в началото на самостоятелната им изследователска дейност.

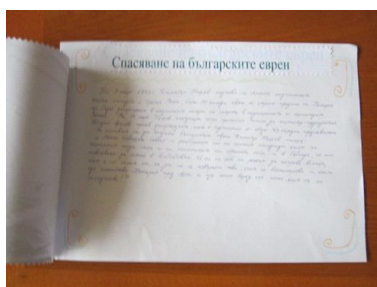
Критерии за оценяване на историческата книжка

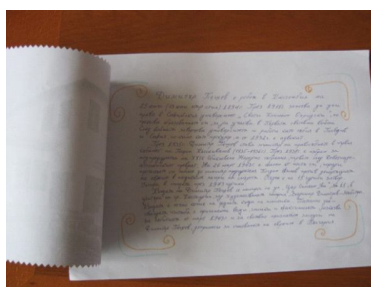
❖ Точност на изпълнението;

❖ Създаване на цялостен текст по всички опори;

❖ Верен подбор на фактите;

❖ Езикова култура;

❖ Художествено оформяне (различни по тип изображения);
❖ Оригинално изпълнение на поставената задача.

Като краен продукт от конкретната учебно-изследователската дейност всеки ученик представя „Историческа книжка за политика Димитър Пешев“. За източници на информация учениците използват Интернет, енциклопедии, исторически документи.

Събраната и обработена информация позволява у шестокласниците да се формира положителна нагласа към изучаваната историческа личност – Димитър Пешев. Учениците се запознават и оценяват условията за формиране на неговата личност: семейство, образование, идейни влияния. Силно въздействие за изграждането на положителна оценка към дейността на Димитър Пешев е „откриването“ от страна на учениците на допълнителни факти, свързани с възстановената родна къщата на политика и превръщането ѝ в музей с действаща изложба, с оригинални вещи, снимки и факсимилета, които разказват за събитията от март 1943 г.

Други „открития“, които правят учениците и които водят до формиране на чувство на признателност към приноса на Димитър Пешев, са свързани с посветените на него паметници извън България. Младите хора се впечатляват много от факта, че в сградата на Съвета на Европа в Страсбург, наред с бюстовете на основателите на Обединена Европа, е поставен негов бюст – дар от българското Народно събрание, че в Тел Авив има неговата паметна плоча, а международната фондация „Раул Валенберг“ е изсякла медал с неговия лик. Този начин на изказана признателност към делото на родолюбивия българин помага на учениците да осмислят ролята на паметниците в контекста на общата историческа памет.

Чрез осъществената самостоятелна изследователска работа учениците достигнат до извода, че заслугите на Димитър Пешев и на българското общество, свързани със спасяването на евреите в България в годините на Втората световна война, са международно признати.